

Svet
Evropske unije

Bruselj, 18. december 2023
(OR. en)

16683/23
ADD 1

LIMITE

CORLX 1125
CFSP/PESC 1676
CONOP 137
CONUN 311
COARM 328

DOPIS

Zadeva: Sklep Sveta v podporo Konvenciji o prepovedi biološkega in toksičnega orožja (BTWC) za obdobje 2024–2027
– priloga

PRILOGA

Projekt v podporo Konvenciji o prepovedi biološkega in toksičnega orožja (BTWC) za obdobje 2024–2027

1. OZADJE IN UTEMELJITEV

Konvencija o prepovedi biološkega in toksičnega orožja (BTWC) je ključni element prizadevanj mednarodne skupnosti za obravnavanje širjenja orožja za množično uničevanje.

K BTWC je doslej pristopilo 185 držav, štiri države pa so jo podpisale. Osem držav zadevne konvencije ni niti podpisalo niti k njej pristopilo. Da bi vzpostavili in ohranili strogo svetovno normo proti uporabi biološkega orožja za poškodovanje ali ubijanje ljudi, živali ali rastlin, je pomembno, da se Konvenciji pridruži čim več držav. Države v procesu pristopa h Konvenciji enoti za podporo izvajanju BTWC pogosto predložijo prošnje za pravno in tehnično podporo.

Čeprav je bilo doseženo skoraj vsesplošno spoštovanje BTWC, se ravni izvajanja Konvencije na nacionalni ravni zelo razlikujejo. Države pogodbenice BTWC, ki so pogosto države v razvoju, enoto za podporo izvajanju redno prosijo za posebno tehnično in pravno pomoč.

Prošnje za pomoč za podporo vsesplošni uporabi in dejavnosti za krepitev zmogljivosti, naslovljene na enoto za podporo izvajanju BTWC, presegajo njene zmogljivosti in razpoložljiva sredstva za zagotavljanje pomoči.

Iz teh razlogov in z namenom takojšnje in praktične uporabe nekaterih elementov strategije EU proti širjenju orožja za množično uničevanje bo ta projekt služil kot operativni instrument politike za nadaljnjo krepitev Konvencije s podpiranjem njene vsesplošne uporabe in izvajanja na nacionalni ravni. Temeljlil bo na uspešnem izvajanju skupnih ukrepov SZVP/2006/184 in SZVP/2008/858 ter sklepov Sveta SZVP/2012/421, SZVP/2016/51, SZVP/2019/97 in SZVP/2021/2072.

Projekt bo zagotovil bistveno nadaljnje ukrepanje in zagon za dejavnosti, ki so se v obdobju 2019–2024 v okviru Sklepa Sveta SZVP/2019/97 izvajale v podporo BTWC. Zagotovil bo tudi vzdržnost navedenih dejavnosti, okreplil izvajanje rezultatov devete pregledne konference, ki je potekala od 28. novembra do 16. decembra 2022 v Ženevi, in podprl program za obdobje med zasedanji (2023–2026), kot je bilo dogovorjeno na deveti pregledni konferenci. Prav tako bo bistveno prispeval k bolj vključujočim in raznolikim razpravam o BTWC, med drugim z večjim vključevanjem vidikov mladih.

V letu 2024 se bo projekt izvajal vzporedno z veljavnim Sklepom Sveta SZVP/2021/2072 (od decembra 2021 do decembra 2024), in sicer brez podvajanja kakršnih koli dejavnosti, temveč s čim boljšim izkoriščanjem morebitnih sinergij med obema sklepoma.

Projekt bo temeljlil na naslednjih načelih:

- (a) čim boljša uporaba izkušenj, pridobljenih na podlagi skupnih ukrepov SZVP/2006/184 in SZVP/2008/858 ter sklepov Sveta SZVP/2012/421, SZVP/2016/51, SZVP/2019/97 in SZVP/2021/2072;

- (b) zagotavljanje pomoči državam pogodbenicam in državam, ki niso pogodbenice BTWC, glede na njihove posebne potrebe in na njihovo zahtevo, v zvezi z okrepljenim izvajanjem in vsesplošno uporabo BTWC;
- (c) spodbujanje lokalnega in regionalnega prevzemanja odgovornosti za projekte, da bi zagotovili njihovo dolgoročno vzdržnost ter vzpostavili partnerstvo med Evropsko unijo in tretjimi stranmi v okviru BTWC;
- (d) osredotočanje na rezultate devete pregledne konference, ki je potekala od 28. novembra do 16. decembra 2022 v Ženevi, in podpora za novi program za obdobje med zasedanji;
- (e) podpiranje predsedujočih sejam o BTWC in čim boljše izkoriščanje mandata enote za podporo izvajanju;
- (f) prispevanje k napredku pri uresničevanju ciljev, povezanih z zagotavljanjem miru in varnosti, ter ciljev na področju zdravja z učinkovitim izvajanjem BTWC s strani držav pogodbenic in njeno vsesplošno uporabo.

2. SPLOŠNI CILJ

Cilj tega projekta je okrepiti zaščito nacionalne in mednarodne varnosti pred grožnjo biološkega orožja, in sicer s povečanjem števila pristopov k BTWC na svetovni ravni, krepitvijo zmogljivosti držav pogodbenic za učinkovito izvajanje Konvencije ter ozaveščanjem nevladnih organizacij, civilne družbe ter znanstvenih in tehnoloških skupnosti o njenem pomenu.

3. SPECIFIČNI CILJI

Pričakovani rezultati tega projekta so naslednji:

- a) podpiranje vsesplošnega spoštovanja BTWC s spodbujanjem držav, ki niso pogodbenice, k boljšemu razumevanju prednosti pristopa k BTWC ter dejavnejše udeležbe na sejah o BTWC in pri drugih dejavnostih;

- b) razvijanje nacionalnih zmogljivosti za izvajanje BTWC v državah v razvoju za zagotovitev učinkovitega izvajanja Konvencije, hkrati pa tudi vzpostavitev mrež za dejavno sodelovanje z enakovrednimi nacionalnimi organi, strokovnjaki in nacionalnimi institucijami, ki lahko zagotavljajo visokokakovostno in ustrezno pomoč;
- c) zagotavljanje priložnosti za razvoj zmogljivosti za mlade oblikovalce politik, znanstvenike in akademike z južne poloble, ki delujejo na področjih, povezanih z BTWC, spodbujanje razvoja mrež mladih strokovnjakov in uporaba gradiva za usposabljanje, ki ga je pripravila Evropska unija;
- d) podpiranje programa za obdobje med zasedanji (2024–2026);
- e) oblikovanje orodij za ozaveščanje, izobraževanje in sodelovanje.

4. PRIČAKOVANI REZULTATI IN DEJAVNOSTI

EU podpira naslednje dejavnosti, ki ustrezajo ukrepom iz strategije EU proti širjenju orožja za množično uničevanje:

Dejavnost 1 – Podpora vsesplošni uporabi BTWC

4.1.1. Namen dejavnosti

K BTWC je doslej pristopilo 185 držav, štiri države pa so jo podpisale (Egipt, Haiti, Somalija, Sirska arabska republika). Osem držav ni Konvencije niti podpisalo niti pristopilo k njej (Čad, Komori, Džibuti, Eritreja, Izrael, Kiribati, Mikronezija (Združene države Mikronezije) in Tuvalu). Vsesplošna uporaba BTWC je namenjena razširitvi članstva v Konvenciji, da se čim bolj poveča število držav pogodbenic. Za države pogodbenice BTWC je doseganje popolne vsesplošne uporabe Konvencije že dolgo prednostna naloga. Da bi vzpostavili in ohranili strogo svetovno normo proti uporabi biološkega orožja za poškodovanje ali ubijanje ljudi, živali ali rastlin, je pomembno, da se Konvenciji pridruži čim več držav. Strateška in personalizirana prizadevanja za vsesplošno uporabo so se izkazala kot odločilna pri nedavnih in prihodnjih pristopih h Konvenciji.

Ta dejavnost bo spremljala dejavnosti in dosežke v okviru projekta 1 iz Sklepa Sveta SZVP/2019/97 za spodbujanje vsesplošne uporabe BTWC. Glavni cilj bo okrepiti obstoječa prizadevanja, ki so se začela na podlagi prejšnjih sklepov Sveta.

4.1.2 Opis dejavnosti

Cilj te dejavnosti je povečati učinek dejavnosti, ki so se izvajale na podlagi prejšnjih sklepov Sveta EU, in poskrbeti za nadaljnje ukrepanje, da bi države spodbudili k ratifikaciji BTWC ali pristopu k njej. To okrepljeno nadaljnje ukrepanje bo ponujeno največ dvema državam, ki sta že podpisali BTWC ali pa sta znatno napredovali v postopku ratifikacije ali pristopa. Na prilagojenih srečanjih v Ženevi in nadaljnjih srečanjih bodo obravnavane prošnje za specifično pomoč, med drugim za ozaveščanje o Konvenciji na nacionalni ravni ter zagotavljanje začetne pravne in tehnične podpore za njeno izvajanje. Teh srečanj se bodo udeležili tudi zunanji deležniki.

4.1.3 Pričakovani rezultati dejavnosti

1. Nacionalni organi in deležniki v državah, ki niso pogodbenice BTWC, kot na primer poslanci, vladni uradniki in civilna družba, bodo bolj seznanjeni s prednostmi pridružitve BTWC;

2. Več držav, ki niso pogodbenice BTWC, se bo zavezalo k pristopu k BTWC, začelo dejavnosti, se udeleževalo srečanj in sprejelo ukrepe za pristop/ratifikacijo.

Dejavnost 2 – Razvoj zmogljivosti v podporo nacionalnemu izvajanju BTWC

4.2.1. Namen dejavnosti

V skladu s IV. členom BTWC države pogodbenice ukrenejo vse, kar je potrebno, za izvajanje Konvencije na nacionalni ravni. Kljub temu med državami pogodbenicami obstajajo razlike glede ravni izvajanja na nacionalni ravni. Namen te dejavnosti je zagotavljati specifično tehnično in pravno pomoč državam pogodbenicam, ki zaprosijo za takšno krepitev zmogljivosti.

4.2.2. Opis dejavnosti

S tem projektom se bodo spodbujale pobude v okviru razširjenih programov pomoči in nacionalnih programov pripravljenosti, ki so se začele na podlagi Sklepa Sveta (SZVP) 2019/97. Med izvajanjem projekta bodo ustrezno upoštevana posvetovanja v delovni skupini za krepitev BTWC, ki je bila ustanovljena na deveti pregledni konferenci, in njena morebitna priporočila glede izvajanja na nacionalni ravni.

Za države pogodbenice, ki bodo enoto za podporo izvajanju BTWC zaprosile za takšno pomoč, se bodo po modularnem pristopu, torej v skladu s potrebami, ki jih bodo navedle, izvajale naslednje vrste dejavnosti za krepitev zmogljivosti:

- na nacionalni ravni: ozaveščanje o BTWC / uvajanje v BTWC;
- zakonodajna pomoč;
- usposabljanja v zvezi s pripravo in predložitvijo nacionalnih poročil o ukrepih za krepitev zaupanja;
- ozaveščanje mladih znanstvenikov in univerzitetnih študentov o BTWC;

- oblikovanje nacionalnih seznamov nevarnih patogenov;
- podpora pri pripravi prošenj za pomoč na podlagi X. člena za vse druge prošnje za pomoč.

Navedene dejavnosti za krepitev zmogljivosti se bodo za države pogodbenice, ki bodo zaprosile za tako pomoč, izvajale ves čas trajanja projekta in v okviru danih proračunskih omejitev. Te dejavnosti se bodo po možnosti izvajale osebno, prek spleta pa samo tedaj, kadar se bo ta možnost štela za ugodnejše (npr. pri dogodkih za mladino). Pri organizaciji dogodkov za krepitev zmogljivosti bodo po potrebi sodelovali trije regionalni centri UN-ODA.

Če enota za podporo izvajanju BTWC/UN-ODA oceni, da prošnje držav za pomoč presegajo navedene dejavnosti krepitev zmogljivosti, se državam pomaga pri pripravi prošenj za pomoč na podlagi člena X, poleg tega pa se v sodelovanju z enoto za podporo izvajanju BTWC olajša povezovanje z drugimi zunanjimi ponudniki pomoči.

UN-ODA bo v okviru te dejavnosti sodeloval z državami članicami EU ter njihovimi strokovnjaki in nacionalnimi institucijami, ki lahko zagotovijo visokokakovostno in ustrezno pomoč. V zvezi s pripravo nacionalnih seznamov nevarnih patogenov bo UN-ODA nadaljeval sodelovanje z nizozemskim nacionalnim inštitutom za javno zdravje in okolje (RIVM), da bi vsaj eni državi pogodbenici na leto pomagal pri tej dejavnosti. Finančna sredstva se bodo poleg tega uporabljala tudi za posodobitev in prevod obstoječe programske opreme, ki se uporablja za upravljanje nacionalnih seznamov nevarnih patogenov, da bi bila na voljo več državam pogodbenicam. UN-ODA bo tudi v prihodnje po potrebi sodeloval z UNICRI, centri odličnosti EU za zmanjševanje tveganj na področju kemičnih, bioloških, radioloških in jedrskih snovi ter nevladnimi organizacijami in možganskimi trusti. V okviru projekta naj bi tudi države pogodbenice spodbudili, naj – kadar koli je to mogoče – v svojih regijah ali podregijah vzpostavijo mreže. Zato bi se – glede na posamezne prošnje zainteresiranih držav za pomoč – lahko dejavnosti krepitev zmogljivosti izvajale tudi na regionalni ravni.

V okviru te dejavnosti bo izveden tudi en medsebojni strokovni pregled, da bi pridobili še več podpore za ta koncept. Ta pregled bo opravljen na podlagi pregledov, ki so bili izvedeni leta 2013 v Franciji, leta 2015 v državah Beneluksa, leta 2017 v Maroku in leta 2022 v Kirgiški republiki.

4.2.3. Pričakovani rezultati dejavnosti

1. Države pogodbenice BTWC bodo okrepile svoje nacionalne zmogljivosti za izvajanje BTWC, s tem, ko se jim bo zagotavljala namenska pomoč na področjih, na katerih je ta potrebna, izboljšale bodo usklajevanje in mreženje z deležniki, vključenimi v proces BTWC, ter izboljšale svoje poročanje v okviru BTWC, na primer o ukrepih za krepitev zaupanja;
2. Države pogodbenice BTWC bodo z izmenjavami in razpravami v okviru medsebojnih strokovnih pregledov povečale možnosti za sodelovanje in pomoč ter raven zaupanja in mreženje v okviru BTWC;
3. Izboljšala se bo zmogljivost izbranih držav pogodbenic BTWC za preprečevanje napada z biološkimi sredstvi in odzivanje nanj.

Dejavnost 3 – Pobuda „Mladi za biološko zaščito“

4.3.1 Namen dejavnosti

Ta dejavnost se navezuje na dejavnosti in dosežke v okviru projekta 3 iz Sklepa Sveta SZVP/2019/97. S pobudo Mladi za biološko zaščito je bil vzpostavljen nov in inovativen prostor, v katerem lahko nova generacija strokovnjakov za biološko zaščito izrazi svoj vidik in v katerem se lahko izkoristi strokovno znanje mladih. Vzpostavljena je bila mreža več kot 100 nadarjenih znanstvenikov z južne poloble in s tem skupnost mladih strokovnjakov, ki so dejavno sodelovali v razpravah o BTWC. S to dejavnostjo naj bi za mlade oblikovalce politik, znanstvenike in akademike z južne poloble, ki delujejo na področjih, povezanih z BTWC, ustvarili nove priložnosti za razvoj zmogljivosti.

4.3.2. Opis dejavnosti

V ta namen bodo organizirani trije letni programi štipendiranja z 20 udeleženci, ki bodo sprva kot priprave potekali prek spleta, sledilo pa bo enotedensko srečanje v živo v Ženevi. Namen štipendiranja je združiti mlade z južne poloble, da bi lahko bili prisotni na večstranskih pogajanjih v okviru BTWC, ter jim omogočiti sodelovanje z diplomati in strokovnjaki. Poseben poudarek bo na spodbujanju udeležbe mladih žensk z južne poloble, zato se bodo na enega od treh programov štipendiranja lahko prijavile samo znanstvenice.

Ta dejavnost se bo navezovala na druge uspešne pobude, na primer na pobudo UN-ODA Mladi za razorožitev, ter razširila njihov obseg in omogočila, da se bodo že začete dejavnosti nadaljevale.

4.3.3. Pričakovani rezultati dejavnosti

1. Večja udeležba mladih z južne poloble, vključno z mladimi ženskami, v procesu BTWC, zlasti na srečanjih in dogodkih, povezanih z biološko zaščito, ter vzpostavitev trdne mreže mladih znanstvenikov z južne poloble.

Dejavnost 4 – Podpora programu za obdobje med zasedanji BTWC

4.4.1. Namen dejavnosti

Sponzorski program BTWC podpira države v razvoju pri pošiljanju njihovih predstavnikov na uradna srečanja BWTC v Ženevo. Ta srečanja vključujejo pregledno konferenco, ki poteka vsakih pet let, in srečanja, ki potekajo v obdobju med konferencami o pregledu. Sponzorski program je bil vzpostavljen na sedmi zadevni konferenci (2011), nato pa obnovljen na osmi (2016) in nazadnje na deveti (2022). Sponzorski program se financira s prostovoljnimi prispevki držav pogodbenic.

4.4.2. Opis dejavnosti

S to dejavnostjo bo zagotovljena podpora sponzorskemu programu, ki strokovnjakom iz držav v razvoju omogoča, da sodelujejo na srečanjih BTWC v Ženevi v obdobju med zasedanji.

Sponzorski program se bo uporabljal tudi za to, da se bodo srečanj v okviru BTWC v Ženevi lahko udeležili uradniki iz držav, ki še niso pogodbenice te konvencije, ter se tako seznanili s tem, kako ta uradna srečanja potekajo.

4.4.3. Pričakovani rezultati dejavnosti

1. Na regionalni/podregionalni ravni je doseženo skupno razumevanje ciljev programa BTWC za obdobje med zasedanji 2024–2026 in okrepljena raven priprav držav pogodbenic za sodelovanje na deseti konferenci o pregledu, ki bo leta 2027;
2. strokovnjakom iz držav v razvoju, ki so pogodbenice BTWC, se s sponzoriranjem njihovega sodelovanja na teh zasedanjih omogoči boljše razumevanje programa BTWC za obdobje med zasedanji in konferenc o pregledu te konvencije.

Dejavnost 5 – Oblikovanje orodij za obveščanje, izobraževanje in sodelovanje

4.5.1. Namen dejavnosti

Cilj dejavnosti bo pripraviti konkretna in praktična orodja, gradiva in pristope za izobraževanje in ozaveščanje, da bi omogočili in podprli zgoraj opisane dejavnosti ter povečali splošno prepoznavnost BTWC. Vse dejavnosti bodo izvedene v skladu s strategijo UN-ODA za izobraževanje o razoroževanju in bodo temeljile na njej.

4.5.2. Opis dejavnosti

Konkretno naj bi pripravili učni načrt v šestih uradnih jezikih ZN za študente bioloških znanosti, da bi izboljšali ozaveščenost o ustvarjanju, razvoju in trajnem pomenu BTWC za ohranjanje miru in varnosti. Posebna pozornost bo namenjena temam, ki so posebej zanimive za študente, kot so skrb vzbujajoče raziskave o dvojni rabi ter razvoj znanosti in tehnologije, relevanten za to konvencijo.

Ob petdeseti obletnici začetka veljavnosti BTWC leta 2025 naj bi na sedežu ZN v Ženevi pripravili poldnevno slovesnost. V obeležitev petdesete obletnice naj bi tudi financirali pripravo publikacije, ki naj bi jo predstavili na slovesnosti.

Da bi dosegli širše občinstvo in olajšali prizadevanja, kot sta vsesplošna uporaba in okrepljeno izvajanje Konvencije, naj bi poleg tega spletno mesto BTWC, ki je trenutno na voljo le v angleščini, prevedli v vse uradne jezike ZN.

4.5.3. Pričakovani rezultati dejavnosti

1. Navedene dejavnosti so učinkovito izvedene, njihov učinek pa povečan s pomočjo omogočitvenih orodij.

5. OSEBJE

Za izvajanje tega projekta bo potrebna stalna prisotnost osebja v Ženevi, da bo zagotovljeno racionalizirano izvajanje dejavnosti, ki potekajo od sprejetja prejšnjega sklepa Sveta. Trenutno osebje s sedežem v Ženevi, ki naj bi se ukvarjalo z izvajanjem tega sklepa, vključuje uslužbenca na ravneh P3 in G6, ena od držav članic EU pa zagotavlja sredstva za uslužbenca na ravni P2 do oktobra 2023.

Glede na obseg navedenih predlaganih dejavnosti ter za zagotovitev visokokakovostnega izvajanja in nadaljnjih prizadevanj ter morebitnih povezav s postopki delovne skupine se predlaga, da se doda delovno mesto P2 in ohranijo predhodno financirana mesta P3 in G6. Oseba na delovnem mestu P2 bo posebej odgovorna za izvajanje dejavnosti 3 – Pobuda „Mladi za biološko zaščito“ ter za podporo pri izvajanju dejavnosti 1, 2 in 5.

6. POROČANJE

UN-ODA/enota za podporo izvajanju BTWC bo VP predložil letna poročila o napredku pri izvajanju projektov.

7. TRAJANJE

Izvajanje projektov naj bi skupaj trajalo 36 mesecev.

8. PREPOZNAVNOST EU

Urad ZN za razoroževanje/enota za podporo izvajanju BTWC bo z vsemi ustreznimi ukrepi javnost seznanjala s tem, da je izvedene dejavnosti financirala EU. Taki ukrepi se bodo izvajali v skladu s priročnikom o komunikaciji in prepoznavnosti pri zunanjem delovanju EU, ki ga je pripravila in objavila Evropska komisija. Urad ZN za razoroževanje/enota za podporo izvajanju BTWC bo tako zagotovila prepoznavnost prispevka EU z ustreznim trženjem in oglaševanjem, s čimer bo izpostavljena vloga EU in zagotovljena preglednost njenih ukrepov ter ozaveščanje o razlogih za sklep, podpori EU temu sklepu in rezultati te podpore. Na gradivu, pripravljenem v okviru projektov, bo prikazana zastava EU v skladu s smernicami EU za ustrezno uporabo in prikaz zastave.

9. UPRAVIČENCI

Upravičenci projekta 1 za dejavnosti vsesplošne uporabe bodo države, ki niso pogodbenice BTWC (tako države podpisnice kot države, ki niso podpisnice), vključno z zasebnim sektorjem, akademskimi krogi in nevladnimi organizacijami, kadar je to ustrezno.

Upravičenci projekta 2 za dejavnosti razvoja zmogljivosti so države pogodbenice BTWC, pri čemer je posebna pozornost namenjena državam, ki so nedavno pristopile k tej konvenciji.

Upravičenci projekta 3 bodo mladi oblikovalci odločitev, znanstveniki in akademiki iz držav pogodbenic BTWC z južne poloble, dejavni na znanstvenih in akademskih področjih, povezanih z BTWC.

Upravičenci projekta 4 bodo uradniki iz držav pogodbenic, zlasti tisti, ki se ukvarjajo z vprašanji BTWC, na primer tisti, ki so bili imenovani za nacionalne kontaktne točke, in drugi nacionalni strokovnjaki, ki so jih določile države pogodbenice same.

Upravičenci projekta 5 bodo tisti, ki pripravijo ustrezno gradivo, in njegovi uporabniki, npr. študenti in predavatelji, predstavniki industrije ter nevladne organizacije.
